

Az 1970. évi Tisza-völgyi árvíz

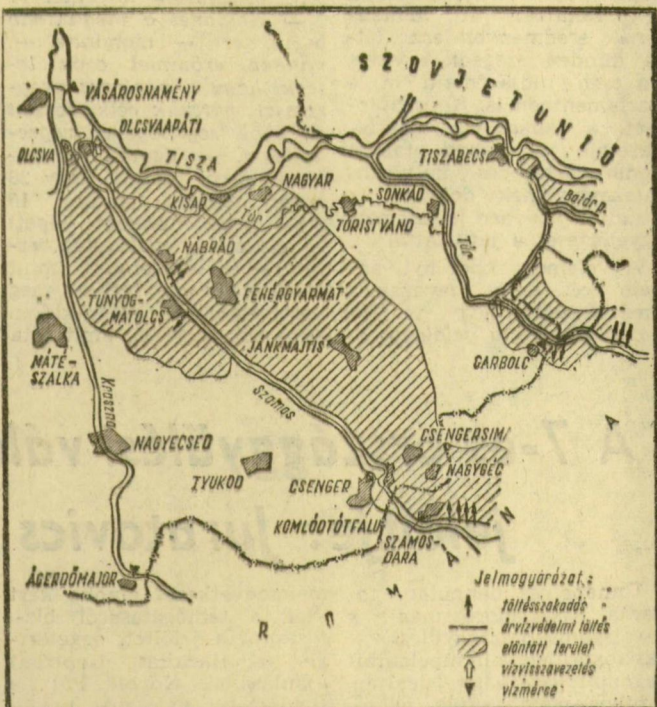
7. A Szovjetunió és Magyarország határát ki-
jelölő — a nyári száraz
időszakban alig néhány liter
vizet szállító Batár patakon
május 13-án érkezett árhul-
lám magassága meghaladott
minden eddigi. A víz a
gátkorona magasságát több
helyen 20–40 cm-rel meg-
hágta. A környező falvak la-
kosságának gyors segítségé-
vel hosszú szakaszokon nyúl-
gátat emeltek, hogy a víz
kitörését megakadályozzák.
Uszikánál pedig az árvízvé-
delmi fal kidőlése ellen
kellett védekezni.

A Túr árvízének kivédése
az árvízszint emelkedése
miatt ugyancsak több helyen
tette szükségessé nyúl-
gát építését. Mikor a határon
túl néhány kilométerre, ro-
mán területen a jobb parti
védgát három helyen átsza-
kadott, a kiömlő ár — szovjet
földön keresztül — a szov-
jet-magyar határon húzó-
dó Palád patak töltéséig
vonult. Itt nyúl-
gát építésé-
vel sikerült a gátszakadást
megakadályozni. A bal par-
ton — ugyancsak román ter-
ületen — a határtól nem
messze és közvetlenül a
határ szelvényében két sza-
kadás történt, a jobb parti
szakadásokhoz hasonlóan
meghágás következett.

Az itt kitért vizek magyar
területen elöntötték Kishó-
dos és Nagyhódos községet,
valamint Méhtelet és Gar-
bold egy részét. A védeke-
zés a szakadás után az
előntés lokalizálására írá-
nyult, majd — a Túr vize-
nek lepadása után — a víz
mielőbbi visszavezetése volt
a feladat. Ennek érdekében
Kishódos alatt mindkét par-
ton megnyitották a gátakat,
hogy a szakadáson kiömlött
vizek visszafolyhassanak a
mederbe.

Az árhullám levonulása és
a víz visszavezetése után
azonnal hozzákezdtek a
megrongálódott töltések
helyreállításához. Így, a ke-
reken 2,5 méterrel alacson-
nyabb vízállással tetőző jú-
niusi áradás már nem tett
szükségessé nagyobb véde-
kezést.

A Szamos folyó árvize
okozta az 1970. évi Tisza-
völgyi árvíz legnagyobb
pusztítását. A május 12-éről
13-ára hirtelen megáradt fo-
lyó már Szatmárnémeti fe-
lett átszakította mind a
jobb, mind a bal parti gá-
tat és több községet elöntött,
többek között Szatmárnéme-
ti nagy részét is. A folyó
bal parti védvonala, a vá-
ros és a határ között, haté-
konyabb volt a román vízü-
gyi szervek védekezése: si-
került megakadályozniuk a
gátszakadást. A jobb par-
ton azonban Szamosdara
felett, a magyar határtól
mintegy 6–8 km távolság-
ban a gátak nem tudtak el-
lenállni a víz hatalmas nyo-
másának és négy helyen is
átszakadtak. Az itt kiömlött
víz érkezett május 14-
éről 15-ére virradó éjszaka
a határhoz. Az „ármentesi-
tett területekre” felülről zu-
duló áradat elsőnek Nagyge-
cet, Csengersimán és Kom-
lódtótfalut érte el. Feltöltöt-
te a Tisza-Szamos-köz
mélyfekvésű vonulatait,
majd a kissé magasabban
fekvő településeket is el-
árasztva, 10–15 km széles-
ségben terült szét. Súlyosbí-
totta a helyzetet, hogy Ná-
brád és Fehérvármén között,
a jobb parton — hazánk ter-
ületén is — két helyen kö-
vetkezett be gátszakadás. Az
itt kiömlött vizek a Romá-
niából átfolyt vízzel egye-
sülve, a térszín természetes
északnyugati esésének meg-
felelően, a területet keresz-
tező utak és vasútvonal
okozta akadály leküzdése
után, néhány óra alatt el-
érték a Tisza töltéseinek
mentett oldalát. A Szamos
és a Tisza torkolatánál, Olcs-

A felső-tisza és szamosvölgyi árvíz és árvízvédekezés lefolyása

vaapatinál van a Tisza-
Szamos-köz legmélyebb
pontja. Itt gyűlt össze az a
hatalmas víztömeg, mely-
nek nagy része romániai
kiömlési helyétől csaknem
60–70 km utat tett meg.

A nábrádi szakadásokkal
egyidőben Tanyagmatolcs
felett a bal parton, a vas-
úti hídtól délre, mintegy 2
km távolságban következett
be a harmadik magyarorszá-
gi gátszakadás.

(Folytatjuk)

Ha hívják a 005-öt

Ne játsszunk a tűzzel!

„1970-ben Szegeden és a
jársában 126 kárral járó
(több mint 2 millió forint
értékű) tüzeset volt. Tizen-
hét alkalommal a tűz nem
okozott anyagi veszteséget.”

A 005-ös telefonszámot
legalább annyira illik is-
merni a szegedieknek és a
környéken lakóknak, mint a
mentők hívószámát. A leg-
váratlanabb pillanatban —
mert ugyan ki várja a tü-
zet? — legváratlanabb lán-
gocsikából is kegyetlenül
pusztító tűz keletkezhet.
Veszélyes helyzetben az
egyedül helyes reflex a tár-
csázás lehet és csak azután
a tűz eloltásának kísérlete.

Jegyzőkönyvek őrzik a
már pusztító tűz vált riad-
almakat a szegedi tüzen-
dészeti parancsnokságon.
1970. október 4., Balástya.
Az ótéves Zolika unatökök
egyedül a lakásban. Pillan-
tása a tűzhely mellett heve-
rő gyufásdobozra esik. Fel is
emeli: hogy is szokta anyu-
ka? Ezt ő is tudja, és az ud-
varon végigsétálva egymás
után gyújtogatja a gyufaszá-
lakat. A boglya mellett is. A
felszapo lángoktól megijed,
elszalad. Erősen fúj a szél, a
tíz méterre levő nádtetes
melléképületet is meggyújt-
ja a tüzes zsarátnok. A tel-
jes pusztulástól a megerkező
tűzoltók mentik meg a ta-
nyát.

Elszomorító lapozgatni
ezeket a jegyzőkönyveket.
Játszadózó, pajkos gyerekek
és felelőtlen felnőttek eleve-
nednek meg a lapokon. A
gyerekek csintalansága mo-
solyra készítet, a szülők el-
mulasztott intéseinek követ-
kezménye kétségbe ejt.

Egy asszony igyekszik ha-
za a szomszéd tanyáról, mi-
kor megpillantja a magáét:
lángokban. Már nem lát
maga előtt mást, csak tíz-
éves fiát és a füstből ki-ki-
villanó fényeket.

A kár nem lett több négy
és fél ezer forintnál. Hogy
mit csinált az ötödik osztá-
lyos kislány, míg a mama tá-
vol volt? Kipróbálta, mit tesz
a macska, ha egy csillagszó-
rót kötnek a farkára. Sze-
gény cica — mint az várha-
tó volt —, ki akart futni
ijedtében a világból. De út-

jába akadtak azok a bizo-
nyos számkévek, melyekről a
lángok átcsaptak a szénaka-
zalra.

A felnőttek szórakozottak
és feledékenyek is.

Tavaly a Kelemen utcába
egy szabóműhelybe hívták a
tűzoltókat. A mester elment
otthonról, de a bekapsolt
villanyvasalóról megfede-
kezett. Negyed óra elég volt,
hogy az asztal meggyullad-
jon. Akkor már menthetetlen
volt a két varrógép, a má-
sik asztal, a székek, a szöve-
tek, a készüléken levő két
férfiöltöny és a télikabát is.
A kiáramló füstöt a házfel-
ügyelő vette észre. Mire a
tűzoltókat értesítették, és
mire megérkeztek a tűzet,
harmincöt ezer forint értékű
kárt állapítottak meg.

Ez a véletlen műve volt
— mondjuk, ha a hanyagsá-
got leplezni akarjuk. Az
ilyen véletlenek kívül
azonban akad minden évben
— tavaly hét —, olyan eset
is, amikor gyújtogatás okoz-
ta a tüzet. Az egyik szegedi
családnak ugyancsak „jól”
kezdődött ez az év: január
1-én a család fő, miután bú-
csülevélét megírta, benninnel
megöntözte a lakás bútorait,
majd megsercentelt egy szál
gyufát. Tizenhárom perc
alatt az egész berendezés
megsemmisült.

Az életunt családfőnek
harmincöt ezer forint értékű
anyagi kára, és másodfokú
égési sérülése keletkezett.

Legtöbbször természetesen
a fűtési idényben van elfog-
laltságuk a tűzoltóknak.
Amennyi örömet, kényelmet
jelentenek az olajtűzelésű
kályhák azoknak, akik he-
lyesen használják, annyi ve-
szélyt rejtenek azok számára,
akik nem tartják be az elő-
írásokat.

A tűzoltók közbelépésére
volt szükség, ahol nem a
megfelelő méretű csővel
használták a kályhát. Az olaj
nem tudott elégni, felgyü-
lemlett a tűzelőterben, majd
a biztosító fúratokon kifolyt
az égő olaj a padlóra.

Ennél megdöbbentőbb ta-
dalanságról, felelőtlenségről
is árulkodnak a jegyzőköny-
vek. Talán a spórolás vitt rá
egy barkácsolni szerető em-

Több millió fokos gáz

A plazmakutatást az utób-
bi években világszerte, így
a Szovjetunióban is fellendít-
tette az a körülmény, hogy
a szabályozott termonukleá-
ris reakció megvalósításában
a plazma igen fontos szerep-
hez jutott. (Ismeretes, hogy
a Szovjetunióban jelentős
kísérletek folynak a magfű-
zős energia szabályozott
felszabadításával kapcsolat-
ban.) A szabályozott termo-
nukleáris reaktorokra a jö-
vőben nagy szerep vár az
atomerőművekben termelt
villamos energia területén.

Plazma alatt a fizikusok
elektronokból, pozitív ionok-
ból és esetleg semleges ré-
szecskékből álló gázkeveré-
ket értenek. Szovjet szak-
emberek jelenleg a „Toka-
mak” rendszerű, zárt mag-
neses terű, magas hőmérsék-
letű plazmával működő be-
rendezést tartják hazai vi-
szonylatban a legjobban ki-
dolgozott típusnak. A „Toka-
mak-6” készülék az I. V.
Kurcsatov Atomenergiai In-
tézett plazmakutató részlegé-
ben is dolgozik. Az ilyen
rendszerű készülékekben
több millió fokos ionizált
gázt, azaz plazmát állítanak
elő.

bert arra, hogy széntüzelésű
kályháját olajtűzelésre
„alakítsa”. Nagy kárát val-
lotta ennek a családnak.

Néhány figyelmeztető pél-
dákent kiragadt eset a ta-
valyi 126 közül. A tűz ósidők
óta barátja és ellensége is
embernek. Kettős természe-
tét megismerhetjük volna,
volt rá időnk és alkalmunk
elég. Miért játszunk mégis
a tűzzel?

Chikán Ágnes

A matematikus játékos

Ha azt az apró félreértést
leszámítom, amikor a lvovi
pályaudvaron tévedésből
megszólítottam, s hogy kuk-
kot sem tudott magyarul,
döböntött meg, rátaláltam
tökéletes alitergójára —
szóval ha sohasem találkozt-
am volna dr. Pollák György
matematikussal, akkor is jól
ismerném. Mint kétféleké-
tűvénező: a képernyőről.
Legutóbb, március 9-én, a
Telitalálat szellemi tornáján
tizenharmadszor ült le ját-
szani — és továbbjutott.
Társolyában értékes trófé-
ák: a szellemi olimpia, a
görög dráma vetélkedő, ahol
első lett, a Shakespeare-ve-
télkedő, ahol harmadik, a
Zenélő órákat Fülöp Borbá-
lával nyerték, s a Játsszótár-
sunk mond, akarsz-e lenni?
címűben második volt. A
témakörök a legváltozato-
sabbak, történelemtől spor-
tis, gazdasági földrajztól az
irodalomig, zenéig — való-
ságos szellemi csatátér. Hal-
mozott ismeretanyag, hobby,
fesztes-logikus gondolkodási
képesség legalább olyan vé-
tezet a játékoson, mint For-
tuna asszony kegye: a sze-
rencsével is tanácsos jóba
lenni.

— Mi köze mindennek a
matematikához?
— Például, hogy talán a
matematikusnak van a leg-
nyomósabb oka kontaktust
tartani a társudományokkal,
művészetekkel. Ami pedig a
játék technikai részét illeti,
a kombinatív-képesség sem
hátrány, különösen, ha va-

a választási törvényről

Választási elnökségek

A választási elnökségeket
— társadalmi úton — a Ha-
zafias Népfront szervei hoz-
ták létre. A törvénynek ez a
rendelkezése is kiemeli a
választások népfrentjellegét.
A választások levezetésére
és törvényességének ellenör-
zésére országos választási
elnökséget, a megyékben, vá-
rosokban és községekben vá-
lasztási elnökséget kell ala-
kítani.

A választási elnökségek
megbízatása az országgyűlés,
illetőleg a tanácsok megbí-
zatásának idejére szól.

A választási szervek élén
az országos választási elnök-
ség áll. Hatásköre az egész
ország területére kiterjed,
irányítása alatt működik a
többi választási elnökség. A
törvény úgy rendelkezik,
hogy az országos választási
elnökség beszámol az or-
szággyűlésnek a választások
lefolyásáról.

Az országos választási el-
nökség feladatai:

- őrökdi a választá-
sok törvényessége felett,
- felügyeletet gyakorol
a választási elnökségek és
az országos választókerü-
leti bizottságok munkája
felett,
- elfogadja és nyilván-
tartja az országgyűlési
képviselőjelöltek,
- dönt az országgyűlési
választókerületi bizottsá-
gok működésével kapcsó-
latos kifogásokról,
- közhírré teszi a vá-
lasztás országos eredmé-
nyét,
- pótválasztást tűz ki
abban az esetben, ha az
országgyűlési választóke-
rületben a választójogo-
sultaknak a fele vagy an-
nál kevesebb szavazott le,
illetőleg ha a jelölt az ér-
vényes szavazatok felét
kapta, vagy annál keve-
sebbet.

A megyei, a városi, a kö-
zségi választási elnökség fel-
adata, hogy működési terü-
letén őrökdi a választá-
sok törvényessége felett.
A megyei választási elnök-
ség feladatai:

- gondoskodik az or-
szággyűlési választási hir-
detmények elkészítéséről
és közzétételéről, közvéte-
szli az országgyűlési vá-
lasztókerületek jelöltjeinek
névét, közreműködik az
országgyűlési választások
megszervezésében és ered-
ményének megállapításá-
ban,
- közreműködik a fő-
városi, illetőleg a megyei
tanácsok választásának
megszervezésében, megál-
lapítja és közzéteszi a vá-
lasztások eredményét,
- közreműködik a he-
lyi tanácsi választások
megszervezésében és ered-
ményének megállapításá-
ban, dönt a helyi tanácsi
választási elnökség olyan
intézkedése elleni kifogás-
ról, amelyet a tanács-
tag-ságra jelölt visszautasítása
ellen emeltek.

A városi és a községi vá-
lasztási elnökség működési
területén a következő fel-
adatokat látja el:
— megalakítja a szava-
zatszedő bizottságokat, el-
bírálja azt a kifogást,
amelyet a szavazatszedő
bizottságnak a szavazás
tartama alatt tett intéz-
kedése vagy a szavazás
eredményével kapcsolatos
határozata ellen emeltek.

— nyilvántartásba ve-
szli a tanács-
tag-ságra jelöl-
teket, dönt a jelöltek elfo-
gadásáról és közzéteszi a
tanácsi választókerületek
jelöltjeinek névét,
— gondoskodik a ta-
nácsi választási hirdetmé-
nyek elkészítéséről, és köz-
zétételéről, továbbá a sza-
vazólapon az elfogadott
jelöltek nevének feltünté-
téséről,

— megállapítja, ellenör-
zi és nyilvántartja a taná-
csi választókerületek vá-
lasztási eredményeit,
— megállapítja a taná-
csi választások összesített
eredményét,

— a törvényben megál-
lapított feltételek esetén
pótválasztást tűz ki,
— kiadja a megválasz-
tolt helyi tanács-
tagoknak a megbízólevelet.

— a törvényben megál-
lapított feltételek esetén
pótválasztást tűz ki,
— kiadja a megválasz-
tolt helyi tanács-
tagoknak a megbízólevelet.

— gondoskodik az or-
szággyűlési választási hir-
detmények elkészítéséről
és közzétételéről, közvéte-
szli az országgyűlési vá-
lasztókerületek jelöltjeinek
névét, közreműködik az
országgyűlési választások
megszervezésében és ered-
ményének megállapításá-
ban,

— közreműködik a fő-
városi, illetőleg a megyei
tanácsok választásának
megszervezésében, megál-
lapítja és közzéteszi a vá-
lasztások eredményét,

— közreműködik a he-
lyi tanácsi választások
megszervezésében és ered-
ményének megállapításá-
ban, dönt a helyi tanácsi
választási elnökség olyan
intézkedése elleni kifogás-
ról, amelyet a tanács-
tag-ságra jelölt visszautasítása
ellen emeltek.

A városi és a községi vá-
lasztási elnökség működési
területén a következő fel-
adatokat látja el:

— megalakítja a szava-
zatszedő bizottságokat, el-
bírálja azt a kifogást,
amelyet a szavazatszedő
bizottságnak a szavazás
tartama alatt tett intéz-
kedése vagy a szavazás
eredményével kapcsolatos
határozata ellen emeltek.

— nyilvántartásba ve-
szli a tanács-
tag-ságra jelöl-
teket, dönt a jelöltek elfo-
gadásáról és közzéteszi a
tanácsi választókerületek
jelöltjeinek névét,
— gondoskodik a ta-
nácsi választási hirdetmé-
nyek elkészítéséről, és köz-
zétételéről, továbbá a sza-
vazólapon az elfogadott
jelöltek nevének feltünté-
téséről,

— megállapítja, ellenör-
zi és nyilvántartja a taná-
csi választókerületek vá-
lasztási eredményeit,

— megállapítja a taná-
csi választások összesített
eredményét,

— a törvényben megál-
lapított feltételek esetén
pótválasztást tűz ki,

— kiadja a megválasz-
tolt helyi tanács-
tagoknak a megbízólevelet.

— a törvényben megál-
lapított feltételek esetén
pótválasztást tűz ki,

— kiadja a megválasz-
tolt helyi tanács-
tagoknak a megbízólevelet.

— a törvényben megál-
lapított feltételek esetén
pótválasztást tűz ki,

— kiadja a megválasz-
tolt helyi tanács-
tagoknak a megbízólevelet.

— a törvényben megál-
lapított feltételek esetén
pótválasztást tűz ki,

— kiadja a megválasz-
tolt helyi tanács-
tagoknak a megbízólevelet.

— a törvényben megál-
lapított feltételek esetén
pótválasztást tűz ki,

— kiadja a megválasz-
tolt helyi tanács-
tagoknak a megbízólevelet.

— a törvényben megál-
lapított feltételek esetén
pótválasztást tűz ki,

— kiadja a megválasz-
tolt helyi tanács-
tagoknak a megbízólevelet.

— a törvényben megál-
lapított feltételek esetén
pótválasztást tűz ki,

— kiadja a megválasz-
tolt helyi tanács-
tagoknak a megbízólevelet.

— a törvényben megál-
lapított feltételek esetén
pótválasztást tűz ki,

— kiadja a megválasz-
tolt helyi tanács-
tagoknak a megbízólevelet.

— a törvényben megál-
lapított feltételek esetén
pótválasztást tűz ki,

— kiadja a megválasz-
tolt helyi tanács-
tagoknak a megbízólevelet.

— a törvényben megál-
lapított feltételek esetén
pótválasztást tűz ki,

— kiadja a megválasz-
tolt helyi tanács-
tagoknak a megbízólevelet.

N. I.

Értékes lelet

A gdanski kikötő közelé-
ben lengyel búvárok meg-
lett egy elsüllyedt hadihajó
maradványait. Smolarek, a
gdanski múzeum igazgatója
szerint ez a svéd és len-
gyel flotta 1527-es csatájában
elsüllyesztett „Zólen” roncsa.
Állításait arra alapozza,
hogy a megtalált hajóresze-

ken Gustav-Adolf Wasa svéd
király címerei láthatók. A
búvárok megállapították,
hogy a hajóroncsok körül-
belül 500 méteres sugárban
szóródtak szét, amit a mú-
zeum igazgatója a hajón tá-
rolt puskaporkészlet robba-
násának tulajdonít.